

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА

**РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ
В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

МАТЕРІАЛИ

VI Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 19–20 травня 2022 року)

Суми
Сумський державний університет
2022

5. Новіков В. Як примусити Росію заплатити за руйнування України. Економічна правда. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/03/18/684292/> (дата звернення: 04.05.2022).
6. Дубчак Л. Репарація та контрибуція: способи відшкодування шкоди, завданої війною. ЛІГА.БЛОГИ. URL: <https://blog.liga.net/user/ldubchak/article/43840> (дата звернення: 07.05.2022).
7. Мамедов Г. Як Росія заплатить за агресію. НВ. URL: <https://nv.ua/ukr/opinion/yak-rosiya-zaplatit-za-viynu-proti-ukrajini-aktivni-rf-novini-ukrajini-50232843.html> (дата звернення: 07.05.2022).
8. Децик О., Демченко О. Компенсації від Росії: у якому вигляді та коли вони можуть бути. LB.ua. URL: <https://bit.ly/3lyRJn6> (дата звернення: 07.05.2022).
9. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про юрисдикційні імунітети держав та їх власності: Конвенція від 02.12.2002 р. URL: <https://bit.ly/3tdjdmv> (дата звернення: 09.05.2022).

СТРАТЕГІЧНИЙ КОМПАС БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Негрій Ю. М.

студентка 2-го курсу ННІ права

Сумського державного університету

Науковий керівник: Завгородня В. М.

*к.ю.н., доцент, завідувачка кафедри міжнародного, європейського права та порівняльного
правознавства ННІ права*

Сумського державного університету

«Загрози зростають, і ціна бездіяльності зрозуміла. Стратегічний компас – це керівництво до дії. Він визначає амбітні шляхи розвитку нашої політики безпеки та оборони на наступне десятиліття. Це допоможе нам нести відповідальність за безпеку перед нашими громадянами та рештою світу. Якщо не зараз, то коли?»

Жозеп Боррель, Верховний представник Європейського Союзу із закордонних справ і політики безпеки [1].

Стратегічний компас для безпеки і оборони ЄС (Strategic Compass for Security and Defence) – це перша в історії Європейського Союзу спільна амбіційна ініціатива держав-членів у галузі безпеки та оборони. Новостворений формат діяльності став визначним моментом в історії існування ЄС. Стратегію, яка визначає план посилення політики безпеки та оборони ЄС до 2030 року, схвалили міністри закордонних справ та оборони 27 країн 24 березня 2022 року в Брюсселі. Її проект розроблявся впродовж декількох років,

однак зазнав суттєвих змін у зв'язку з серйозними геополітичними змінами, гібридними недружніми діями, зокрема, штучно створеною кризою з мігрантами на польсько-білоруському кордоні, російською агресією проти України, усвідомленням ЄС нової реальності і нових загроз, що постали перед цивілізованим світом. Стратегічний компас має чітке спрямування на забезпечення не лише безпеки країн ЄС, але й миру для всього міжнародного співтовариства. Слід відзначити, що ухвалення цього документу є визначним прогресом у розвитку спільної оборонної і безпекової політики ЄС. Він передбачає спільні кроки, на які до цього часу не зважувалися найбільші прихильники поглиблення європейської інтеграції.

Основною метою Стратегічного компасу є становлення ролі ЄС по-перше, як одного з гарантів глобального миру, а по-друге, – як захисника безпеки громадян держав-членів. Може скластися думка, що подібні амбіції ЄС створюють конкурента для НАТО, проте лідери Союзу спростували це, запевнивши світ в тому, що вони хочуть в такий спосіб лише сприяти функціонуванню Північноатлантичного Альянсу та доповнювати його діяльність.

Стратегічний компас визначає орієнтири для всіх сфер безпеки, а його структура побудована за чотирма ключовими напрямками: діяти (act), інвестувати (invest), налагоджувати і поглиблювати партнерство (partner) і забезпечувати безпеку (secure) [1].

Першим напрямком визначається дія, тобто швидке реагування у разі виникнення криз. Для цього ЄС планує створити потужний потенціал для швидкого розгортання до 5000 військовослужбовців для різних типів криз; бути готовим розгорнути 200 повністю оснащених експертів місії Спільної оборонної і безпекової політики протягом 30 днів, у тому числі в складних умовах; проводити регулярні навчання на суші та на морі; підвищити мобільність військових; посилити цивільні та військові місії і операції у рамках Спільної оборонної і безпекової політики, сприяючи швидкому та гнучкому процесу прийняття рішень, діючи більш надійно та забезпечуючи більшу фінансову солідарність; повною мірою використовувати Європейський фонд миру для підтримки партнерів.

Другим напрямком є безпека. З метою посилення своєї здатності передбачати, стримувати загрози і реагувати на поточні та раптові виклики, а також захищати інтереси безпеки, ЄС має істотно розширити можливості аналізу розвідувальних даних, розвивати політику кіберзахисту для запобігання кібератакам і реагування на них. Передбачається також розробити інструменти для виявлення та реагування на широкий спектр гібридних загроз. ЄС має бути готовим до різноманітних гібридних викликів – навіть таких, які не можуть бути класифіковані і чітко окреслені на поточний момент. Цей напрямок також має зосереджувати зусилля на протидії маніпулюванню інформацією з боку іноземних

суб'єктів, посиленні ролі ЄС як суб'єкта морської безпеки і розробці власної Космічної стратегії ЄС для безпеки та оборони.

Третій напрямок – інвестування. Відомо, що низка держав-членів ЄС, впродовж десятиліть скорочувати витрати як на утримання збройних сил, так і на оборонну промисловість. Це видавалося виправданим, оскільки Європа, принаймні після війн на теренах колишньої Югославії, залишалася осторонь безпосередніх військових конфліктів. Однак масштабне вторгнення в Україну з боку Російської Федерації і супутні загрози змусили ЄС переглянути ставлення до фінансування військово-технічного сектору і оборонної політики. Держави-члени взяли на себе зобов'язання істотно збільшити свої витрати на оборону, щоб відповідати колективним прагненням зменшення критичних прогалин у військовому потенціалі та потенціалі цивільної безпеки. Напрямок передбачає обмін інформацією про національні цілі щодо збільшення та оптимізації видатків на оборону, зменшення технологічної і промислової залежності, забезпечення стимулів для держав-членів брати участь у розвитку можливостей співпраці, технологічних інновацій та спільно інвестувати в стратегічні засоби і можливості наступного покоління для роботи на суші, на морі, в повітрі, в космосі та у кіберпросторі.

У напрямку партнерства для подолання спільних загроз та викликів ЄС має посилити співпрацю зі стратегічними партнерами, такими як НАТО, ООН, ОБСЄ, АСЕАН; розвивати індивідуалізовані двосторонні стратегічні партнерства зі США, Канадою, Норвегією, Великою Британією, Японією та іншими країнами, які поділяють спільні з ЄС цінності; підтримувати діалог і співробітництво на Західних Балканах, у рамках східного та південного сусідства, з країнами Африки, Азії та Латинській Америці, в тому числі сприяння участі у військових та цивільних місіях і операціях ЄС.

Вітчизняні аналітики досить критично оцінюють Стратегічний компас ЄС, вказуючи, зокрема, на тривалий час реалізації цієї стратегії (до 2030 року), відносно невеликий контингент сил швидкого реагування (п'ять тисяч військовослужбовців могла б забезпечити навіть якась одна країна ЄС, наприклад, Польща, а не вся Спільнота із 27 держав), відсутність практичного сенсу в застосуванні цієї стратегії в контексті сучасної війни в Україні [2]. Однак, на нашу думку, новітня стратегія все ж дає підстави для оптимізму. По-перше, треба розуміти, що ухваленню Стратегічного компасу передувала тривала історія спроб Європейських Співтовариств, а потім і ЄС, створити в тому чи іншому форматі єдину оборонну політику та «армію ЄС». Усі ці спроби наштовхувалися на значний спротив низки держав-членів, адже питання безпеки і оборони є надзвичайно чутливими в контексті державного суверенітету, потенційної можливості посилати власних військових на війни, які безпосередньо не стосуються тієї чи іншої окремої

держави, суперечностей з нейтральним статусом (Австрія, Фінляндія, Швеція) тощо. По-друге, Стратегічний компас слід оцінювати лише як перший крок до становлення ЄС як самостійного гравця на глобальній арені світової безпеки. По-третє, досить виважений і обережний характер цієї стратегії пов'язаний з тим, що ЄС не має наміру створювати конкуренцію НАТО, а створювати певний додатковий оборонний потенціал Союзу.

Відтак, новостворений проект, безумовно, варто вважати неабияким прогресом ЄС, який у перспективі допоможе знайти конкретні рішення безпекових проблем на Європейському континенті та за його межами.

ЛІТЕРАТУРА:

1. A Strategic Compass for Security and Defence. For a European Union that protects its citizens, values and interests and contributes to international peace and security. URL: https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/documents/strategic_compass_en3_web.pdf.
2. Мельник О. Нова модель безпеки в Європі: чим допоможе Україні стратегія «компас». Разумков центр. 24 березня 2022 року. URL: <https://razumkov.org.ua/statti/nova-model-bezpeky-v-yevropi-chym-dopomozhe-ukraini-strategiia-kompas>.

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА

Рибалко М. Д.

курсантка Навчально-наукового інституту права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: Сасенко М. І.

к.ю.н., доцент, доцент кафедри теорії та історії держави і права Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Варто почати з того, що проблематика домашнього насильства є досить актуальною саме в наш час, адже саме зараз простежується тенденція «латентності» злочинів, коли жертва просто замовчує про вчинене стосовно неї насильство в сім'ї. Законодавство кожної країни повинно рухати в тому напрямку, щоб жертва могла безпечно для себе поскаржитися на насильство в родині, та не менш важливим є встановлення більш жорсткої системи покарань, щоб перш ніж вчинити домашнє насильство, особа подумала про негативні наслідки, які можуть для неї настати.

Домашнє насильство визнано одним із найактуальніших викликів порушення конституційних прав і свобод людини та громадянина. Ситуація, яку породжує це явище,